

La lectura guiada

Una proposta didàctica per treballar el procés lector

2a edició
actualitzada

Dossier didàctic de l'Impuls de la Lectura
Aprentatge inicial de la lectura
Saber llegir

La lectura guiada

Una proposta didàctica per treballar el procés lector

Elaboració:

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics.

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

Octubre 2013

2a edició d'abril de 2016

Aquesta publicació té finalitat docent, per la qual cosa conté textos i fotografies procedents d'obres divulgades, a títol de citació, anàlisi, comentari o judici crític. De totes aquestes obres se cita adequadament la font de procedència i el nom de l'autor. Aquest ús està emparat pel dret de citació previst a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

ÍNDEX

1. Justificació: què entenem per lectura guiada	4
2. Característiques dels textos per fer una lectura guiada	4
3. Les estratègies lectores en una lectura guiada	4
4. Què diu el currículum?	6
5. Seqüència didàctica d'una activitat de lectura guiada	8
6. Exemple 1. Llegim un cartell: <i>La cavalcada de Reis</i> .	10
7. Exemple 2. Llegim un poema: <i>El rossinyol</i> .	21
8. Exemple 3: Llegim un text narratiu: <i>El tortell aquàtic</i> .	31
9. Annexos	40
10. Bibliografia	50

1. JUSTIFICACIÓ: QUÈ ENTENEM PER LECTURA GUIADA.

Les tres propostes que es presenten en aquest dossier es podrien definir com a activitats de lectura guiada, entenent com a tal aquelles activitats en què:

El docent contribueix a la lectura i a la comprensió del text que llegeixen els alumnes (o que els llegeix ell mateix quan es tracta d'alumnes que encara no dominen el codi) per la via de formular-los preguntes, de fer-los adonar de la importància i del significat d'un determinat connector, de proposar-los aturades per fer recapitulacions col·lectives orientades pels objectius de lectura i també per la via de la discussió guiada. (La lectura en un centre educatiu, 2013)

2. CARACTERÍSTIQUES DELS TEXTOS PER FER UNA LECTURA GUIADA.

En tractar-se d'una classe col·lectiva de lectura, els alumnes llegeixen el mateix text. És convenient que en els primers nivells educatius els alumnes comparteixin un referent visual del text, que pot ser el mateix text en format gran penjat a la pissarra o projectat a la PDI.

Cal tenir en compte algunes consideracions a l'hora d'escollir els textos a treballar:

- Han de tenir alguna connexió amb els alumnes, per tal que puguin posar en funcionament els seus coneixements previs: textos relacionats amb la seva vida quotidiana, amb l'escolar, amb el treball que es fa des de les àrees...
- Han de tenir una estructura adequada i disposar de suports per tal de facilitar-ne la comprensió: paràgrafs, títols, subtítols, imatges, peus de foto...
- Han de ser coherents i estar ben organitzats internament.
- Han de tenir una llargària adequada a l'edat dels alumnes.
- Han de suposar un repte assumible per als alumnes: no han de ser massa senzills ni massa allunyats de les seves possibilitats.

3. LES ESTRATÈGIES LECTORES EN UNA LECTURA GUIADA

En una lectura guiada el mestre condueix i guia els alumnes al llarg de la lectura, planificant la seva intervenció en els diferents moments del procés lector. El mestre els ajudarà als alumnes a resoldre les dificultats de comprensió (i si cal també de descodificació), preveient quines preguntes o activitats farà. Si ho creu convenient farà modelatge d'alguna estratègia.

- El mestre va oferint pistes als alumnes, contribueix a la comprensió del text per la via de formular-los preguntes i proposar-los aturades per fer recapitulacions col·lectives.
- En una sessió de lectura guiada es mostren estratègies de descodificació, de comprensió globals i metacognitives.

A continuació en recollim algunes:

Estratègies de descodificació

- Fixar-se en la primera lletra.
- Buscar a l'abecedari com sona una lletra determinada.
- Mirar com sonen dues lletres que estan juntes.
- Buscar si el dibuix que acompanya la paraula ens dóna alguna pista sobre què hi diu.

Estratègies de comprensió

- Fer hipòtesis, prediccions i comprovar-les.
- Adonar-se dels indicis textuais i paratextuals.
- Fer connexions:
 - Del text amb un mateix.
 - Del text amb la resta del text.
 - Del text amb el món.
- Fer inferències.
- Recapitular, organitzar el text.

Estratègies de metacognició

- Establir i recordar el propòsit de lectura.
- Autoregular-se en la lectura:
 - *Què puc fer per llegir bé aquesta paraula?*
 - *Ho he entès?*
- Valorar com ho he fet.
- Reflexionar sobre què hem de fer per llegir bé un text.
- Suggestir o proposar què podríem fer per millorar.

4. QUÈ DIU EL CURRÍCULUM?

DECRET 181/2008, de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil:

- A l'Annex, a la introducció podem llegir:

A la nostra societat, l'entorn immediat de l'infant és ple de lletra impresa. L'infant té la curiositat i l'interès per descobrir per a què serveix i com funciona. Es tracta d'encaminar aquest interès perquè s'iniciï i s'impliqui en el procés de descoberta i comprensió del funcionament del codi escrit.

- L'objectiu número 9 fa referència al tractament de l'aprenentatge de la lectura:

Iniciar el procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura.

- Dins de l'àrea de Comunicació i Llenguatges es pot llegir:

Observar, escoltar i experimentar.

Escolta i comprensió de narracions, contes, cançons, llegendes, poesies, endevinalles i dites, tradicionals i contemporànies, com a font de plaer i d'aprenentatge.

Iniciació als usos socials de la lectura i l'escriptura. Exploració de materials de l'entorn, com etiquetes, cartells, llibres i revistes, en suport de paper o digital, que contenen text escrit.

Interpretar, representar i crear.

Descoberta i coneixement progressiu de les relacions entre el text oral i l'escrit.

Ús d'estratègies per aproximar-se a la lectura, com són ara identificació de paraules significatives i usuals, ús del context i de la forma de l'escrit, reconeixement de lletres, ús de les il·lustracions, gràfics i altres imatges que acompanyen els textos.

Iniciació en les habilitats per l'anàlisi de la llengua, correspondència so-grafia, segmentació sil·làbica, amb ús de vocabulari específic per referir-se a alguns dels seus elements bàsics: paraula, lletra, so, títol. Gust per provar, reformular i reflexionar sobre la llengua.

- En els criteris d'avaluació

9. Mostrar interès per la descoberta progressiva de les relacions entre el text oral i l'escrit, iniciar-se en l'ús funcional de la lectura i l'escriptura. Crear de manera individual i col·lectiva petits textos i dibuixos.

DECRET 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

- Continguts de comprensió lectora:

Comprensió de textos escrits en diferents formats i de tipologia diversa, entre els quals els vinculats a continguts curriculars.

Estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, identificació de mots, inferències, relació entre fragments, capacitat d'autocorrecció a partir del sentit global,

identificació dels signes de tot tipus que formen part del text).

Lectura individual silenciosa o en veu alta.

Comprensió reflexiva dels textos de tipologia diversa

- **Continguts d'educació literària:**
Comprensió de textos literaris (contes, poemes, cançons...) aplicant les estratègies de lectura treballades.
- **Criteris d'avaluació:**
Aplicar a les lectures individuals algunes estratègies treballades col·lectivament, començant per les més senzilles, com mirar les imatges i llegir el títol per fer hipòtesis.

Comprendre i extreure informacions rellevants de textos escrits i audiovisuals adequats a l'edat i presentats en diferents suports.

Mostrar interès per la lectura en general i pels textos tradicionals i de literatura adequats a l'edat.

5. SEQÜÈNCIA DIDÀCTICA D'UNA ACTIVITAT DE LECTURA GUIADA

PREPARACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> - Tria del text - Anàlisi del text: <ul style="list-style-type: none"> o Quins coneixements previs es necessiten per comprendre el text? o Identificar conceptes clau i idees principals. o Identificar dificultats lèxiques, semàntiques i estructurals que poden comprometre la comprensió. o Preveure la manera de resoldre les dificultats anteriors, quines ajudes es proporcionaran. o Decidir en quins moments de la lectura s'intervindrà. o Definir quins seran els objectius que pretendrem assolir amb els alumnes.
ABANS	<ul style="list-style-type: none"> - Creació d'expectatives. - Activació de coneixements previs pertinents, tant del tipus de text com del tema que tracta. - Formulació d'hipòtesis de continguts. - Precisió de l'objectiu de lectura i de l'objectiu d'aprenentatge.
DURANT	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura silenciosa dels alumnes, paràgraf per paràgraf, o bé lectura col·lectiva per fragments, descodificant. - Modelatge d'estratègies lectores, tant de descodificació com de comprensió. - Participació i interacció de l'alumnat. - Lectura expressiva de fragments del text. - Aplicació i verbalització d'estratègies. - Pauses per comprovar la comprensió: <ul style="list-style-type: none"> o Formular preguntes. o Establir relacions. o Fer recapitulacions. o Fer prediccions i comprovar-les. o Fer inferències. - Anar trobant la relació entre les diferents frases i els diferents paràgrafs. - Anar establint relacions amb els coneixements previs, els interrogants inicials i les hipòtesis plantejades anteriorment. - Lectura expressiva del text per part del docent.

DESPRÉS	<ul style="list-style-type: none">- Comprovar el grau d'assoliment dels objectius de la lectura.- Preguntes de comprensió de tipologia diversa.- Activitats de síntesi.- Activitats posteriors de relectura i de reflexió sobre les estratègies que s'han aplicat: en petit grup, en parella, individual.
----------------	--

A continuació es presenten 3 exemples de lectura guiada; els dos primers estan destinats a alumnes que encara no tenen prou autonomia en el procés de descodificació, el tercer exemple té com a destinataris alumnes que ja dominen el procés de descodificació i han de millorar la fluïdesa lectora i la comprensió.

**6. EXEMPLE 1. LLEGIM UN CARTELL:
LA CAVALCADA DE REIS.**

ÍNDEX

6.1. Introducció

6.2. Objectius

6.3. Continguts

6.4. Capacitats que es treballen

6.5. Criteris d'avaluació

6.6. Material de suport

6.7. Desenvolupament de l'activitat

6.7.1. Preparació per part del docent

6.7.2. Abans de la lectura

6.7.3. Durant la lectura

6.7.4. Després de la lectura

6.8. Avaluació

6.9. Material per a l'alumnat

6.1. INTRODUCCIÓ

La proposta que presentem és una activitat de lectura guiada d'un cartell, amb la finalitat de:

- Compartir mestre i alumnes les estratègies que permeten enfrontar-se a la descodificació i comprensió d'un text.
- Fomentar la participació de tots els alumnes independentment de la fase o etapa de lectura on es trobi cadascú.

Ens plantegem fer l'activitat en una aula de P5 durant el mes de desembre. És un moment on la diversitat en l'aprenentatge de la lectura és molt gran, podem tenir alumnes en la fase alfabètica i alumnes encara en diferents moments de l'etapa logogràfica. L'activitat requereix una gestió d'aula que permeti a tots els alumnes proposar estratègies de lectura per descodificar en funció de l'etapa en què es trobin i de les descobertes del funcionament del codi que hagin fet.

És, doncs, una activitat que ens permet compartir els coneixements sobre la lectura, a la vegada que fa transparent el procés de pensament a l'hora de llegir un text. La resolució col·lectiva de la tasca rebaixa el nivell de dificultat, i fa possible la lectura d'un text que, per a la majoria dels alumnes del grup, seria difícil de resoldre individualment.

S'ha posat una especial cura en la tria del text, per la voluntat que l'activitat fos significativa (motivadora i interessant) per als alumnes. El cartell de reis ens permet connectar amb la il·lusió i els coneixements dels alumnes per aquesta diada tan especial, i facilita una lectura d'un tipus de text present en el seu context social; el poden trobar penjat a l'escola, però també al carrer, al barri. És també una lectura funcional, els infants tindran la necessitat de llegir el cartell per saber què hi diu per poder anar a la cavalcada.

6.2. OBJECTIUS

- Aplicar estratègies de lectura.
- Llegir paraules utilitzant estratègies de descodificació.
- Familiaritzar-se amb els textos publicitaris (els cartells).
- Utilitzar els referent d'aula per descodificar paraules.

6.3. CONTINGUTS

- Descoberta i coneixement progressiu de les relacions entre text oral i text escrit.
- Ús d'estratègies per aproximar-se a la lectura, com buscar referents.
- Interès per a l'observació de textos publicitaris.

6.4. CAPACITATS QUE ES TREBALLEN

- Aprendre a pensar i comunicar.

- Aprendre a descobrir i tenir iniciativa.

6.5. CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Mostrar interès per la descoberta progressiva de les relacions entre el text oral i escrit, iniciar-se en l'ús funcional de la lectura i l'escriptura.
- Aplicar diferents estratègies per llegir paraules.
- Llegir el cartell amb l'ajuda dels referents d'aula i de les imatges.

6.6. MATERIAL DE SUPORT

- Cartell
- Tires de cartolina
- Pissarra digital
- Referents de l'aula que els alumnes consultaran durant l'activitat:
 - abecedari
 - llistes de paraules d'activitats anteriors
 - dies de la setmana
 - noms dels companys de classe
 - mural dels títols i imatges dels contes explicats
 - mural de les cançons i/o poemes
 - murals de projectes treballats

6.7. DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

6.7.1. Preparació per part del docent

La gestió d'aula

Per fer aquesta activitat de lectura guiada disposarem els alumnes de l'aula de P5 asseguts al terra en forma de semi-rotllana de tal manera que tots puguin veure el cartell.

També serà necessari que des del seu lloc puguin accedir amb facilitat als referents d'aula que utilitzarem per fer la lectura.

Com que ens proposem fer una lectura conjunta del cartell hem buscat l'estratègia d'anar tapant amb tires de cartolina el text que ens proposem que els alumnes descodifiquin ja que, si no ho féssim així, molt probablement alguns alumnes llegirien, ja d'entrada, tot el que hi posa. El que ens interessa en aquesta activitat és que tothom participi. L'alumne que ja està a la fase alfabètica explicarà quines estratègies fa servir per descodificar, per saber quina lletra és o què hi posa, i el que està en una fase de lectura més primerenca podrà també participar i alhora millorar gràcies a les aportacions dels altres companys.

Durant l'activitat caldrà que l'ensenyant convidi a participar a tothom però especialment a aquells alumnes que els costa més d'intervenir (ja sigui per la seva timidesa o perquè es troben en una fase de descodificació molt inicial).

La previsió d'ajudes i suports

Abans de començar l'activitat amb els alumnes, serà necessari que la mestra pensi quins referents d'aula li seran útils per fer aquesta lectura.

- Per llegir la data:
 - La data actual del dia
 - Els números
 - Els mesos de l'any
- Per llegir *DE* :
 - Cartell de paraules curtes: La, el, un, una, de, per...
- Per llegir cavalcada i reis:
 - Llistes de paraules:
 - Que comencen o tenen una lletra
 - Per temàtiques
 - Noms dels nens/es de l'aula
 - Abecedari
- També s'haurà de preveure quina atenció es donarà als alumnes amb NEE.

Segons la necessitat de cadascun es decidirà:

- On seuran aquests alumnes
- Al costat de qui seuran
- Si cal que es faci aquesta activitat a l'estona en què algun reforç entra a l'aula perquè algun alumne pugui tenir una atenció més individualitzada.
- Si cal fer un treball previ amb aquests alumnes perquè a l'hora de fer l'activitat en gran grup ja estiguin preparats per a poder participar.

L'anàlisi del text

L'anàlisi d'aquest text ens permet veure que:

- Descodificar la data és un repte assumible perquè cada dia s'escriu la data a la pissarra.
- Descodificar "Cavalcada de reis" comportarà fer hipòtesis lectores per preveure el que ens pot dir el text i acotar la cerca de significats. La paraula cavalcada requerirà anar llegint lletra per lletra.
- El text de l'Ajuntament de Barcelona també es pot descodificar, o bé aprofitar-lo per reflexionar sobre qui ens envia el cartell. En aquest cartell, si els alumnes no coneixen el logotip, la mestra pot fer una lectura en veu alta resseguint les paraules amb el dit mentre llegeix.

La selecció del lèxic

També, abans de començar la lectura amb el grup, caldrà que la mestra reflexioni sobre el lèxic que es desprèn d'aquesta activitat. Es pensarà quines ajudes s'haurà de proporcionar als alumnes, especialment els de L2, perquè el treball del lèxic sigui profitós.

- Paraules d'ús molt habitual dins el context de l'aula:
 - Gener
 - Nens
 - Parts del cos (cabells, boca, ulls, mà...)
 - El nom del barri (Horta-Guinardó)
 - El nom de la ciutat (Barcelona)

- Paraules força usuals en el llenguatge d'un alumne de P5:
 - Carta
 - Reis
 - Corona
 - Estrella
 - Cel
 - Bufanda
 - Persones
 - Bigoti, barba
 - Camells
 - ...

- Paraules que requeriran ajuda per part del mestre:
 - Cavalcada
 - Ajuntament
 - Majestats
 - Cometa
 - Carrossa

6.7.2. Abans de la lectura

Connexió amb els alumnes: presentació del cartell.

La mestra entra a l'aula amb el cartell enrotllat (se suposa que l'ha trobat al carrer o que l'han enviat a l'escola) i els cartonets per tapar les lletres.

Els alumnes segurament preguntaran què és el que porta.

La mestra explicarà que és un cartell que ha trobat al carrer i que segurament molts d'ells ja han vist. En aquest moment es podria obrir una conversa per veure si els alumnes recorden altres cartells que han vist penjats pel barri.

Un cop fet això, la mestra desplegarà el cartell i el penjarà en un lloc visible per a tothom.

Conversa per activar els coneixements previs.

Per activar els coneixements previs s'iniciarà una conversa amb preguntes relatives als eixos següents:

- Preguntes per generar els coneixements previs sobre la tipologia textual: el cartell.
 - Sabeu què és un cartell?
 - Per què això és un cartell i no un diari, un conte o una recepta?
- Preguntes sobre el tema.
 - Qui són aquests senyors?
 - I qui són els reis?
 - Què fan?
 - Quan?
- Preguntes sobre la funcionalitat i el que deu dir el cartell.
 - Per què deu servir aquest cartell?
 - Qui el deu haver fet?
- Preguntes per anticipar coneixements que ajudaran a la resolució de les tasques posteriors: el lèxic.
 - Quines coses hi veieu en aquest cartell? (anomenar els elements)
 - Sabeu què es això? (assenyalant coses del cartell)

Nota: També es poden recollir les paraules clau i anotar-les a la pissarra, per fixar-les i recordar-les. Aquestes mateixes paraules es podran recuperar en un altre moment per fer un altre tipus de treball d'ampliació.

Objectiu compartit amb els alumnes

És important que els alumnes sàpiguen en tot moment per quina raó llegiran aquest cartell, per tant cal que fixem l'objectiu de l'activitat i el verbalitzem. Aquest objectiu ha d'estar redactat amb un llenguatge comprensible per als alumnes. Si és necessari el repetirem i/o l'escriurem a la pissarra; és molt important que quedi clar per a tothom.

En aquest cas seria: "Ara llegirem aquest cartell per saber què hi posa."

També podem establir l'objectiu de l'estratègia que aprendrem fent aquesta activitat, en aquest cas podria ser: "Aprendrem a fixar-nos en les lletres i a pensar com podem saber com sonen."

6.7.3. Durant la lectura

Modelatge: fixeiu-vos com ho faig.¹

La mestra farà un modelatge de les estratègies que utilitza per descobrir el valor sonor de les grafies com a estratègia de descodificació.

Un cop totes les lletres de les paraules “Cavalcada de reis” estiguin tapades amb la tira de cartolina, el mestre començarà a destapar-les una a una i farà evident i mostrarà el procés de pensament que duu a terme per llegir les dues primeres lletres.

La seqüència de conversa podria anar d'aquesta manera:

M: Ara destaparé la primera lletra i ningú podrà dir com sona encara que la sàpiga perquè us vull explicar com ho faig jo per saber com sona, d'acord?

A: Síííí.

M: Doncs, som-hi.

(Destapa la primera lletra: la “c”) Aquesta lletra sona [k], ho sé perquè és la mateixa que la de Carla. Mireu (assenyala la primera lletra del nom de la nena de la classe que es diu Carla). I també ho he descobert perquè és la de casa, que és la fotografia que tenim per la lletra c de l'abecedari (assenyala la lletra c en el referent de l'abecedari de l'aula). També ho podria saber perquè aquesta lletra és al mural del Camaleó que vam estudiar fa uns dies (assenyala el mural del Camaleó que van treballar com a projecte) i al conte de la Caputxeta Vermella (assenyala el referent dels títols i amb imatges dels contes explicats).

DISCRIMINACIÓ AUDITIVA, DISCRIMINACIÓ VISUAL, CORRESPONDÈNCIA SO GRAFIA I VALOR SONOR DE LES GRAFIES.

Ara destaparé la segona lletra, farem com abans i ningú ho podrà dir perquè jo us explicaré com ho faig i després a la lletra següent sereu vosaltres els que explicareu als companys com sona la lletra i com ho heu fet per saber-ho. D'acord?

A: D'acord.

M: (la mestra destapa la segona lletra) Aquesta lletra no sé quina és però penso: conec alguna paraula que comenci amb aquesta lletra?, sé algun nom d'un nen o nena que la tingui? Si no ho recordo, miraré per la classe si hi ha alguna paraula que conegui i tingui aquesta lletra. Sí, mireu (assenyala la lletra A de l'abecedari) és aquesta que té el dibuix de l'avió, si avió comença sonant [a]² voldrà dir que aquesta lletra sona [a].

Ara ja sé que la primera sona [k], i la segona [a], per tant fins aquí hi diu [ka]. I ara jo penso què hi pot posar si comença per [ka]? Hi pot posar Reis?

A: Noo.

M: Hi pot posar camells? Per què?

¹ El text marcat en color blau indica els procediments que els alumnes utilitzen en l'adquisició del codi.

² [a] en la variant nord-occidental

[a] en la variant oriental

A: Sí. Perquè camell té la [k].

M: Hi pot posar carta? Per què?

M: Sí, Perquè carta té la [k].

M: Hauré de llegir més lletres per saber què hi posa.

DISCRIMINACIÓ AUDITIVA SEGMENTACIÓ

Pràctica compartida

Ara és el moment en què la mestra deixa el seu paper de protagonista i convida els alumnes a participar-hi activament. Aquí és on la mestra haurà de fer intervenir tots els alumnes, de manera que cadascú es pugui sentir implicat i alhora pugui rebre estímuls positius del procés, per ajudar que els alumnes desenvolupin un bon autoconcepte com a lectors.

La mestra farà de guia i anirà posant i traient “bastides” en funció de l’etapa de lectura en què es troba cada alumne.

Un exemple de conversa:

M: (destapem la tercera lletra, la V) A veure, X, tu com creus que sona aquesta lletra?

X: Sona [b].

M: I com ho saps? Quina pista t’ha fet pensar això?

X: És la lletra de vaca, ho sé per aquest poema de la vaca que tenim penjat al mural dels poemes.

M: Molt bé X, molt ben pensat.

Heu vist? L’X ha sabut que aquesta lletra sona [b] perquè és la mateixa de vaca, se’n recordava del poema de la vaca (assenyala el referent). Algú altre ha pensat que sonava [b]. però per una altra pista?

Y: Sí.

M: Dignes Y, tu com ho has descobert?

Y: Jo ho he sabut perquè és la del Víctor (assenyala el nom del seu company)

M: A veure? (ensenya el nom de Víctor a tota la classe i tots fan la comprovació)

Sí, és veritat: Víctor comença per aquesta lletra “V” i per tant sonarà com el principi del nom del Víctor.

DISCRIMINACIÓ AUDITIVA, DISCRIMINACIÓ VISUAL, CORRESPONDÈNCIA SO GRAFIA I VALOR SONOR DE LES GRAFIES.

D’aquesta manera continuariem amb la resta de les lletres.

6.7.4. Després de la lectura

Compartir o reflexionar: parlem del text

Quan ja s'ha acabat de llegir totes les paraules del cartell caldrà, doncs, parlar del text.

Començarem per comprovar que s'ha entès el que s'ha llegit.

Farem la comprovació de l'assoliment de l'objectiu de la lectura que ens havíem marcat.

També parlarem de la funcionalitat de la lectura: *per a què ens ha servit llegir aquest cartell? Què sabem ara que abans no sabíem?*

Reflexionarem sobre com hem llegit: recapitulació del que hem fet per llegir el text (estratègies de descodificació). Es pot també cercar alguna conclusió amb el grup sobre com ho han fet: *per saber què hi posa en una paraula va molt bé fixar-se en cada lletra i cercar-la a les cartelleres de la classe.*

Aquestes reflexions es poden recollir en un cartell, nou referent d'aula; servirà per orientar i recordar l'estratègia en altres activitats de lectura.

Activitats d'ampliació: la consolidació del lèxic.

- Jocs de lèxic: podem aprofitar les paraules que han sortit abans quan hem parlat del que hi havia al cartell per fer un treball de lèxic. Per exemple, una alumna té una paraula i haurà de donar pistes perquè els altres endevinin quina és. Comença amb la lletra...; és llarga o curta; té ... lletres; té la lletra de; també, en comptes de dir ell mateix les pistes, la resta de companys poden preguntar i ell contestar sí o no.

DISCRIMINACIÓ AUDITIVA SEGMENTACIÓ

- Podem jugar a col·locar les paraules al cartell.

APLICACIÓ VIA FONOLÒGICA- VIA LÈXICA

- Podem fer mímica.
- Buscar imatges de les paraules a internet.
- Treball de descodificació
 - El cartell treballat ha de quedar en un lloc visible perquè els alumnes puguin fer relectures. El podem posar penjat a l'aula, enquadrat a la biblioteca de classe, fer-ne còpies individuals per a tots els alumnes.

APLICACIÓ VIA FONOLÒGICA- VIA LÈXICA

- També podríem proposar activitats de confegir les paraules del cartell amb lletres manipulatives.

SEGMENTACIÓ FÒNICA

- Podríem elaborar una llista de paraules relatives al cartell i rellegir-les tant col·lectivament, per grups, parelles i autònomament.

APLICACIÓ VIA FONOLÒGICA- VIA LÈXICA

- Per a aquest tipus d'activitats ens són molt útils eines TAC com per exemple el programa FACIL (Factoria d'Activitats Combinades d'Informàtica i Logopèdia) que permet generar exercicis i jocs de manera automàtica a partir d'uns criteris o paquets CLIC, exercicis EXLER.

6.8. AVALUACIÓ

En aquesta situació d'ensenyament aprenentatge podem extreure la informació necessària per avaluar:

- Els progressos dels alumnes

Podríem utilitzar una pauta com la de l'exemple per anotar alguns ítems observats. Evidentment, en aquesta activitat no podem observar tots els ítems, ni de tots els alumnes alhora, però es tracta d'anar fent un registre en relació a les activitats quotidianes i ordinàries de lectura. Les pautes són molt útils per fer l'avaluació continuada i perquè la intuïció no supleixi l'observació.

Exemple de pauta d'observació:

Curs	Mostra interès per la lectura?	Formula hipòtesis?	S'ajuda dels referents de l'aula per a descodificar?	Sap trobar una grafia en els diferents referents d'aula?	Relaciona so-grafia
Nom de l'alumne/a							

- La intervenció docent, per adequar-la progressivament, per adaptar-la, modificar-la i enriquir-la. L'avaluació no té cap sentit si després no en fem una valoració i canviem la pràctica pedagògica en cas que sigui necessari.

6.8. Material per a l'alumnat (veure annex 1)

7. EXEMPLE 2. LLEGIM UN POEMA: *EL ROSSINYOL.*

ÍNDEX

7.1 Introducció

7.2. Objectius

7.3. Continguts

7.4. Capacitats que es treballen

7.5. Criteris d'avaluació

7.6. Material de suport

7.7. Desenvolupament de l'activitat

7.7.1. Preparació per part del docent

7.7.2. Abans de la lectura

7.7.3. Durant la lectura

7.7.4. Després de la lectura

7.8. Avaluació

7.9. Material per a l'alumnat

7.1. INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquesta activitat és exemplificar el treball de fer evidents les estratègies de descodificació i de comprensió i mostrar als alumnes com s'apliquen. És una activitat que afavoreix la transferència dels procediments que els alumnes han practicat a l'aula en diferents activitats.

El fet de ser una lectura guiada dóna marge perquè el docent interaccioni amb l'alumnat i, conjuntament, llegeixin i construeixin el significat del text.

En una mateixa seqüència didàctica l'ensenyant pot fer modelatge d'una estratègia per descodificar i deixar que els alumnes assumeixin en una altra paraula o paràgraf la responsabilitat de descodificar.

7.2. OBJECTIUS

- Aplicar estratègies per escoltar, mirar i llegir i per comprendre el poema.
- Analitzar el lèxic del text, reconèixer i llegir les paraules conegudes i aprendre'n de noves usant les habilitats de descodificació.
- Familiaritzar-se amb el text poètic exercitant-ne els aspectes formals (gest, to de veu, ritme, respiració...).
- Tenir curiositat i gaudir aplicant estratègies de lectura.

7.3. CONTINGUTS

- Descoberta i coneixement progressiu de les relacions entre el text oral i l'escrit.
- Ús d'estratègies per aproximar-se a la lectura, com són la identificació de paraules significatives i usuals, ús del context i de la forma de l'escrit, reconeixement de lletres, ús de les il·lustracions, gràfics i altres imatges que acompanyen els textos.
- Ús d'estratègies per comprendre el text: predicció sobre el contingut a partir de les imatges, formulació d'hipòtesis i d'inferències, fer recapitulacions.
- Interès per escoltar, i fer l'observació i l'exploració de les possibilitats del poema "El rossinyol".

7.4. CAPACITATS QUE ES TREBALLEN

- Aprendre a pensar i comunicar.
- Aprendre a descobrir i tenir iniciativa.

7.5. CRITERIS D'AVUACIÓ

- Aplicar diferents procediments per descodificar les paraules treballades: rossinyol, sol, dia, fosc, dalt, pi, panxa, cantar.
- Llegir el poema amb l'ajut de suport visual i gestual.

7.6. MATERIAL DE SUPORT

Abans de començar l'activitat amb els alumnes, serà necessari que la mestra pensi quins referents d'aula li seran útils per fer aquesta lectura:

- Abecedari, lletres de confegir, armaris de paraules “que sempre surten”...
- Suports visuals: fotografies de diferents ocells: cadenera, rossinyol, lloro... i imatges de dia i de nit, imatges de les dues estrofes del poema...
- Text en diferents suports i diferents tipografies.
- ...

7.7. DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

7.7.1. Preparació per part del docent

La gestió d'aula

Es treballarà en gran grup, per parelles i de forma individual segons l'activitat que es faci, tot i que la major part del treball, encaminat a aplicar els procediments de descodificació, serà col·lectiu, interaccionant amb tot l'alumnat i ajustant-ne les intervencions segons la diversitat de l'alumnat.

La mestra acompanyarà el procés i suggerirà a través de preguntes el que pot dir el text, o bé provocarà l'aplicació d'estratègies.

Aquells fragments més difícils per al grup o que no aporten una estratègia de descodificació diferent de les ja utilitzades, poden ser llegits per la mestra.

Paral·lelament a les estratègies de descodificació s'apliquen també estratègies de comprensió.

L'anàlisi del text i la selecció del lèxic

L'anàlisi d'aquest text ens permet veure els mots clau i les expressions que poden dificultar als alumnes la comprensió i la descodificació (rossinyol, pi, de panxa al sol, cantar, dalt, fosc...).

Pel que fa a l'estructura del text, són dues estrofes que mantenen el mateix tema, les dues ens parlen del rossinyol. En la primera ens diu què fa el rossinyol quan és de dia, i en la segona què fa quan és de nit.

7.7.2. Abans de la lectura

Connexió amb els alumnes.

La mestra arriba a la classe amb un ocell (prèviament, es pot preguntar als nenes i nenes si en tenen algun i que el portin), o bé porta fotografies de diferents ocells i les projecta a la pantalla o les enganxa a la pissarra (*annex 1*).

Conversa per activar els coneixements previs.

Es pot proposar una conversa guiada, dinamitzada per la mestra en la qual l'alumnat posarà en marxa els coneixements previs sobre l'animal que surt al text.

- *M. Sabeu per què avui hem portat un ocell a la classe i n'hem penjat fotos a la pissarra?*

Deixar que formulin hipòtesis.

- *A. Perquè els estudiarem, perquè explicarem un conte....*

- *M. Tots els ocells són iguals? En què s'assemblen? En què es diferencien?*

- *M. Algú sap el nom d'algun?* (La mestra ensenyarà imatges de diferents ocells i les penjarà a la pissarra o les projectarà. Entre tots n'esbrinaran el nom. Si no el saben ho dirà la mestra i escriurà el nom a sota).

- *M. Doncs, sabeu? Avui aprendrem a llegir un text que es titula "el rossinyol"* (la mestra només deixarà a la pissarra la imatge i el nom del rossinyol.)

Es parlarà sobre quin tipus de text creuen que és i què els ho fa pensar, què són els poemes, si en recorden algun, si n'han llegit o recitat algun alguna vegada, com era...

La mestra posarà a l'abast dels alumnes la imatge de la primera estrofa del poema i després la segona i preguntarà als alumnes quines paraules creuen que poden sortir en el poema. Les pot anotar al requadre o bé a la pissarra; també pot demanar ajuda als nenes i a les nenes perquè li dictin lletra a lletra (estratègia de descodificació: **relació so grafia**) (*Annex 2*).

Objectiu compartit amb els alumnes

És important que els alumnes sàpiguen en tot moment per quina raó llegiran aquest poema; per tant cal que fixem l'objectiu de l'activitat i el verbalitzem.

- *Llegirem per comprovar si les paraules que hem anomenat surten a la lectura i com ho hem fet per a identificar-les.*

- *Llegirem el poema per saber què hi diu del rossinyol i què fa, què li passa... per poder llegir-lo després molt bé a la família.*

7.7.3. Durant la lectura³

Projectarem o presentarem el text del poema amb les imatges i encetarem una conversa sobre el text:

M: Mireu els dibuixos. De què deu parlar aquest poema? Què deu explicar? (estratègia fer prediccions). Són iguals les dues imatges?

M: Veieu alguna paraula que coneixeu?

A: Sol. Aquí posa sol.

M: Com ho saps?

A: Perquè està al calendari de la classe.

M. Veieu alguna paraula que hem escrit a la pissarra. Quines?

A: Rossinyol

DISCRIMINACIÓ VISUAL

M: Quines lletres té rossinyol? Sabríeu dir-les?

A: erra o essa essa,

M: Compte amb la que ve ara!

RELACIÓ SO-GRAFIA

A: Rossinyol té la paraula sol al final.

VIA FONOLÒGICA- VIA LÈXICA

M: Quina paraula hem escrit i no hi és al text?

A: Arbre

M: Arbre ? Doncs l'esborrem!

M: Veieu alguna altra paraula que tinguem a la classe?

M: Hi ha alguna paraula que es repeteix?

M: Hi ha algun trosset de paraula que es repeteixi?

M: Quines paraules són curtes? Quines llargues?

DISCRIMINACIÓ VISUAL

M: Escolteu. Quina paraula és més curta arbre o pi? (La mestra les enuncia oralment).

A: Pi. Perquè té un sol cop.

DISCRIMINACIÓ AUDITIVAL

M: Fixem-nos en les paraules que tenen una sola lletra. Quines són? Les podem llegir? RELACIÓ SO-GRAFIA

Llegim junts

Exemple del procés que es podria seguir per a la descodificació del text:

³ El text marcat en color blau indica els procediments que els alumnes utilitzen en l'adquisició del codi, i en color verd en la comprensió.

M: Ara llegirem el títol d'aquest poema. De quin ocell parla?

A: Rossinyol. (La paraula ja ha sortit en la conversa prèvia).

SÍNTESI I RELECTURA D'UNA PARAULA DESCODIFICADA.

M: Abans de rossinyol hi ha una paraula curta que ja sabem perquè surt moltes vegades i perquè, a més, la tenim a la cartellera de les paraules curtes que ens serveixen per llegir més bé.

A: "EL" El rossinyol.

M: Què creieu que en dirà, d'aquest rossinyol? Mireu la imatge, què deu fer? (estratègia fer prediccions)

MEMÒRIA VISUAL. ÚS DE REFERENTS.

M: Mirem el primer vers, com comença?

A: [a].

M: La paraula que ve ara, amb quina lletra comença? Busqueu a la classe paraules que sabeu que comencen així.

A: Els dies de la setmana comencen amb aquesta lletra.

A: El meu nom, si no l'escriu amb la lletra gran, també (David).

MEMÒRIA VISUAL. VALOR SONOR DE LES GRAFIES

M: Molt bé. A dalt d'un...Què hi deu dir? (la mestra desestima descodificar conjuntament "dalt d'un", pel nivell dels alumnes acorda centrar els esforços en la relació so-grafia de la lletra d, i passa a demanar hipòtesis lectores de la següent paraula).

A: Arbre.

A: Pi.

M: Quina paraula és més curta, arbre o pi?

A: Pi.

M: Mirem el text, com és la paraula que hi ha? Amb quina lletra comença?

A: [p]

A: Posa pi.

M: Molt bé! Ara vénen dues paraules molt curtes que comencen amb una lletra que no sona, la h. Per tant, hi diu...

A: Hi ha.

VALOR SONOR DE LES GRAFIES.

M: Què hi ha a dalt del pi? (La mestra recorre a una estratègia de comprensió per ajudar-se en la descodificació).

A: un ocell.

A: un rossinyol.

M: Mireu si aquestes paraules ja han sortit.

A: Sí, un i rossinyol ja han sortit.

VIA LÈXICA

M: Llegim fins aquí.

A: A dalt d'un pi hi ha un rossinyol.

SÍNTESI

M: Que sempre està... (La mestra avança un fragment).

A: Cantant.

A: Xiulant.

A: Menjant...

M: Què vol dir això? (Assenyala les notes musicals)

A: Música.

A: cançons.

M: Molt bé! Està cantant.

M: Mirem com comença aquest vers; una paraula curta que tenim a la cartellera. A més comença com dalt i d'un...

A: De.

DISCRIMINACIÓ VISUAL. ÚS DE REFERENTS.

M: (Rellegeix el text fins aquí) Qui sap aquesta paraula o un trosset? (assenyala la panxa). (Descodificació per la síl·laba o per trobar, a l'inici d'aquesta paraula, una de més curta amb significat).

A: Pa /pan.

M: De panxa. Què sempre està de panxa...

SEGMENTACIÓ

A: Al.

A: Sol.

SÍNTESI

M: Canta quan fa sol.

M: I a la nit cantarà? (Anticipa comprensió de la segona estrofa)

A: No perquè dormirà.

M: el rossinyol, fa el que havíeu dit que faria? (Comprovem la predicció feta al començament).

(La segona estrofa es pot treballar seguint el mateix procés).

Lectura expressiva de la mestra

La mestra llegirà el poema amb bona entonació i suport gestual, per tal d'oferir un bon model de lectura expressiva als alumnes.

Lectura individual del text

Arriba l'hora d'interactuar individualment davant del text, amb el guiatge del mestre. Abans de llegir autònomament repassarem i subratllarem d'un color les

paraules que ja sabem llegir molt bé i no ens hem de parar perquè les llegim de cop i amb un altre color les paraules que són una mica més difícils.

Una vegada hem subratllat les paraules, llegirem primer en lectura coral i després individualment.

7.7.4. Després de la lectura

- Avaluat la consecució dels objectius de lectura.

M: Ara ja sabem què hi diu del rossinyol i què li passa?

- Formular preguntes de tipologia diversa per assegurar la comprensió.
 - Què fa el rossinyol?
 - És a dalt d'un pi o d'un avet?
 - On deu ser el rossinyol quan es fa de nit?
 - Per què creus que no canta a la nit?
 - T'has posat tu mai de panxa el sol? A veure com t'hi poses?
- Recordar, entre tots, el que hem fet per llegir el text i per aprendre les paraules (metacognició).
- Amb els alumnes, no només recollirem les estratègies globals que hem aplicat, sinó que també els portarem a reflexions més específiques. Exemple: què hem fet per llegir rossinyol?

En funció del nivell del grup exigirem arribar a explicar més o menys estratègies (hi ha estratègies de nivell diferent). No es tracta d'explotar al màxim l'anàlisi del que s'ha fet en l'activitat. La concreció de les estratègies dependrà de la fase o moment evolutiu en l'aprenentatge de la lectura en què es trobi el grup.

- Activitats de síntesi per aplicar les estratègies de descodificació.

En parelles, amb material manipulatiu i en funció del nivell de descodificació de l'alumnat, es poden plantejar activitats a partir del vocabulari treballat: rossinyol, dia, nit, fosc, cantar, sol...

- Dictar lletra a lletra
 - Dictar les paraules
 - Confegir les paraules
 - Associar nom/imatge
 - Associar estrofa/imatge
 - Dictar paraules i que l'encerclin al text
 - Buscar paraules que comencen igual, que acabin igual
 - ...
- Lectura per parelles (cadascú una estrofa) del poema amb entonació i gest adequat davant de companys i companyes.

7.8. AVALUACIÓ

Pauta d'observació d'aplicació d'estratègies per a descodificar paraules i comprendre el poema.

Alumnat							
Reconeix visualment les paraules							
Relaciona so- grafia							
Sap el nom de les lletres que conformen la paraula							
Confegeix les paraules amb les lletres							
Aplica el procediment adequat per a descodificar i sap explicar com ho ha fet							
Sap el significat de les paraules							
Sap contestar a les preguntes de comprensió literal							
Sap inferir i formular hipòtesis sobre el contingut del text							

1. Ho fa bé.
2. Ho fa amb ajuda (de suport visual, de la mestra...)
3. Li costa, tot i l'ajuda.

Pauta d'observació de la lectura en veu alta

Alumnat							
Llegeix amb bona pronúncia, vocalització							
Fa rotacions o alternances quan llegeix							
Confon grafies i o sons							
Inventa, substitueix, repeteix paraules							
Salta línies quan llegeix							
Rectifica, s'autocorregeix.							
Llegeix amb seguretat, fluïdesa i entonació							

- S- Sí
N.- No
G S.- Generalment sí.

**7.8.. Material per a l'alumnat
(veure annex 2)**

**8. EXEMPLE 3. LLEGIM UN TEXT NARRATIU:
*EL TORTELL AQUÀTIC*⁴.**

⁴ A partir de la proposta de la mestra Maragda Tous, de l'Escola Dolors Almeda.

ÍNDEX

- 8.1 Introducció
- 8.2 Objectius
- 8.3 Continguts
- 8.4 Competències que es treballen
- 8.5 Criteris d'avaluació
- 8.6 Material de suport
- 8.7 Desenvolupament de l'activitat
 - 8.7.1 Preparació per part del docent
 - 8.7.2 Abans de la lectura
 - 8.7.3 Durant la lectura
 - 8.7.4 Després de la lectura
- 8.8 Avaluació
- 8.9 Material per a l'alumnat

8.1. INTRODUCCIÓ

La proposta que presentem és una activitat de lectura guiada d'un text narratiu de ficció⁵. El situem a 2n de cicle inicial.

Aquest text es treballa amb la finalitat de:

- Compartir mestre i alumnes les estratègies que permeten enfrontar-nos a la comprensió d'un text.
- Introduir els alumnes en l'estratègia de resumir.

8.2. OBJECTIUS

De llengua (comprensió de la lectura)

- Treballar les estratègies *d'abans de llegir*:
 - Activació de coneixements lingüístics: vocabulari relacionat amb la pastisseria.
 - Objectiu de la lectura: comprendre el significat del títol de la lectura.
- Treballar les estratègies *durant la lectura*:
 - Fer hipòtesis i comprovar-les.
 - Aclarir els buits de comprensió i les expressin complexes (microestructura).
 - Fer recapitulacions.
 - Fer preguntes de comprensió.
- Resumir un text col·lectivament mentre es llegeix, partir de la identificació de les "paraules clau" de cada paràgraf.

Del contingut del text

- Conèixer vocabulari relacionat amb la pastisseria.
- Descobrir tradicions i costums del país.

8.3. CONTINGUTS

- Participació activa en interaccions amb el grup o mestre derivades de situacions d'ensenyament i aprenentatge, amb respecte per les normes que regeixen la interacció oral (torns de paraula, to de veu, ritme).
- Comprensió de tot tipus de missatges orals en diferents contextos i en qualsevol dels escenaris possibles: activitats d'aula, situacions d'aprenentatge en qualsevol àrea i en la vida quotidiana.
- Utilització d'estratègies afavoridores del procés de comprensió lectora abans, durant i després de la lectura (planificació, anticipació, identificació de mots, inferències, relació entre fragments, capacitat d'autocorrecció a partir del sentit global, identificació dels signes de tot tipus que formen part del text).

⁵ Adaptació d'un conte d'Assumpció Ribas. Cavall Fort, núm.628.

- Ús d'estratègies lectores adequades en la lectura individual silenciosa o en veu alta amb el professorat.
- Participació en activitats de lectura col·lectiva.

8.4. COMPETÈNCIES QUE ES TREBALLEN

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual
5. Competència d'aprendre a aprendre
6. Competència d'autonomia i iniciativa personal

8.5. CRITERIS D'AVUACIÓ

- Aplicar a les lectures individuals algunes estratègies treballades col·lectivament, començant per les més senzilles, com mirar les imatges i llegir el títol per fer hipòtesis.
- Seleccionar els mots clau de cada paràgraf de la lectura.

8.6. DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT⁶

8.6.1. Preparació per part del docent

Anàlisi del text

Lèxic i estructures morfosintàctiques:

Camp semàntic: la pastisseria.

Paraules que es poden deduir pel context o per la imatge: *rabassut, mantell d'ermíni, closca boteruda, brandar el tortell.*

Paraules que caldrà assegurar el coneixement del seu significat: *cavil·lacions, pronòstics, escull de sorra.*

Metàfores:

Tortell: *aquell insòlit vaixell, dolçor de les postres*

Organització de la informació al text.

El text té l'estructura següent:

un fet

un problema

una solució

un fet inesperat

Contingut o tema que planteja la lectura.

Situació realista que pot ser propera a l'alumnat.

Tenir en compte el referent cultural de comprar postres els dies de festa.

Hi ha tortells que tenen sorpresa.

⁶ Aquesta activitat es va desenvolupar utilitzant el llibre de text. Trobareu la lectura a l'annex.

Format en què es presenta el text.

Text narratiu amb algun diàleg i acompanyat d'imatges dels fets més importants que succeeixen en la narració.

Presa de decisions

El docent ha de preveure tots aquells aspectes del text que poden oferir dificultats i, un cop analitzades i tenint en compte el nivell lector o nivells lectors del grup, caldrà decidir la intervenció docent que es durà a terme (les pauses, les preguntes...)

8.6.2. Abans de la lectura

Creació d'expectatives i activació de coneixements previs

La mestra presenta la lectura que els alumnes llegiran tot seguit. Els fa tapar el text i deixar descobert, només, el títol. Els alumnes el llegeixen en silenci. La mestra els fa preguntes

Activació de coneixements previs	Tortell (món actual)	<ul style="list-style-type: none">- Què és?- Hi ha alguna diferència entre un tortell i un pastís? Quina?- Què vol dir "farcit"? De què pot estar farcit?- On es pot comprar?- Quan es menja?
	Aquàtic (món lingüístic)	<ul style="list-style-type: none">• Què vol dir? D'on pot venir aquesta paraula?• Per quina altra paraula es podria canviar?• Digueu dues frases on surti aquesta paraula.

Els fa centrar l'atenció en la imatge de la il·lustració, la pastisseria.

Definició de l'objectiu de lectura

M: Ara llegireu aquest text per descobrir què significa el títol i per fer-ne un resum després.

8.6.3. Durant la lectura

La seqüència que se segueix al llarg de la lectura sempre és la següent:

1. Els nens tapen la part de la pàgina que no han de llegir amb un paper blanc. Llegeixen en silenci el fragment que els diu la mestra.
2. Un cop llegit el fragment, la mestra fa preguntes de comprensió de diferents tipus (veure els exemples per a cada fragment), ajuda a formular hipòtesis, a confirmar les fetes amb anterioritat, a fer inferències, a omplir buits de comprensió...
3. Després de llegir el fragment, per parelles, els alumnes busquen unes quantes paraules clau. La mestra les va anotant a la pissarra i, quan estan

d'acord amb les que tenen, entre tots elaboren un escrit que contingui aquestes paraules i que expliqui el text.

En color gris estan marcades les aturades que es preveu fan:

Aturada 1 (fins a “portar”)

Preguntes de comprensió:

- *Qui parla? Qui explica la història?*
- *Per què deu dir que el nom de la pastissera és adient per la seva feina?*

Activitat de resum:

Exemple:

tortell nena pare pastisseria diumenge triar

Els diumenges una nena i el seu pare van a la pastisseria per triar un tortell.

Aturada 2 (fins a “caurà”)

Preguntes de comprensió:

- *Per què el pare no li deixa portar el tortell? De què té por?*
- *Què deu voler dir la paraula “eixelebrada”?*

Formulació d'hipòtesis:

- *Creieu que el pare l'hi deixarà portar?*

Aturada 3 (fins a “mengéssim”)

Comprovació de la hipòtesis formulada:

- *Què ha fet el pare, l'hi ha deixat portar o no? I com ho heu descobert? (el text diu que va ser la portadora d'un “paquet rodó ben fet que contenia la dolçor de les postres”).*

Treball de la microestructura:

- *De quantes maneres diferents anomena el tortell?*
- *Què ens explica el dibuix?*
- *Com diríeu aquesta frase amb paraules vostres, “Però el pare li va deixar portar el tortell”?*

Aturada 4 (fins a “objecte”)

Preguntes de comprensió:

- *De què parla? (parla de la sorpresa, i aquesta pregunta fa referència a la microestructura).*
- *A quina part del dibuix fa referència el paràgraf?*
- *Per quina paraula podríem canviar la paraula “objecte”?*

- Feu una fletxa que vagi de la paraula "objecte" a la part del dibuix que hi fa referència.

Aturada 5 (fins a "endarrere")

Aclariment de lèxic (microestructura):

- Què deu voler dir "brandava"?
- Com portava el paquet? Per quina paraula podem canviar "brandava"?
- Com és la cara de la nena? I la del pare? (llegir la imatge)

Aturada 6 (fins a "pronòstics")

Interpretació d'un marcador textual:

- "Un xap!". Què deu haver passat aquí?

Preguntes de comprensió:

- On ha caigut?
- El pare, s'esperava que li caigués? De la manera que li ha caigut? Podia pensar que li cauria al rec?
- Per què creieu que li diu que "ha superat" el que esperava d'ella?
- Si en comptes de caure a l'aigua hagués caigut a terra, hauria tingut les mateixes conseqüències?
- Algú de vosaltres ha descobert ja per què la lectura es diu "el tortell aquàtic"? (comprovació del propòsit de lectura).

Resum:

Com que a mesura que anem llegint anem avançant en l'elaboració del resum, tenim diverses possibilitats:

a) Eliminar informació i seleccionar només la informació més important:

1. La nena porta el pastís.
2. Pensa en la sorpresa que hi ha dins.
3. El porta malament i li cau.

b) A partir de l'estructura:

1. Un fet: cau el tortell.
2. Una causa: la nena el portava brandant.
3. Una conseqüència: el tortell ja no es pot menjar.

Exemple: *La nena porta el tortell i va pensant en la sorpresa que hi ha dins. No s'adona que el gronxa molt i li cau a l'aigua.*

Aturada 7 (fins a "contenia")

Anticipació:

- *Se'ls podran menjar? Quin problema tenen?*
- *Què poden fer si en volen menjar un altre?*

Microestructura:

- *Fem de detectius: quan diu "ell", a qui s'està referint? I quan diu "Jo"?*
- *"Insòlit vaixell", a què es refereix? (és una altra manera més d'anomenar el tortell).*

Hipòtesis:

- *Què creieu que haurà de fer per aconseguir atrapar-lo?*

Aturada 8 (fins a "sucre")

Vocabulari:

- Naufragar

Resum: Ús del connector "mentre". Passen dues coses alhora. Comencem per la paraula "mentre".

Exemple: Mentre el pare va a comprar un altre tortell la nena persegueix el tortell, el desembolica i troba un anell amb una pedra vermella".

Aturada 9 (fins a "ho era")

Aclarir (microestructura):

- Ballava
- Mala lluna

Preguntes de comprensió:

- *Què li sembla a la mare? Era un anell de veritat.*
- *La sorpresa és la que esperava? De quina sorpresa es tracta?*
- *Si l'anell és de veritat i té molt valor, què ha pogut passar? Com deu haver arribat fins allà?*

Hipòtesis:

- *Què creieu que faran ara els pares?*
- *Què haurà de fer per tornar-lo?*

Aturada 10 (fins a "suposicions")

Comprovar totes les hipòtesis: resposta a les preguntes plantejades.

Aclarir microestructura:

- *Suposicions*
- *Increïble troballa (anell).*

Recapitulació:

- *Què ha passat?*

- *L'anell és de veritat.*
- *Decideixen tornar-lo a la pastisseria.*

Hipòtesis:

- *Com creieu que actuarà la senyora Magdalena?*

Aturada 11 (fins al final)

Preguntes de comprensió:

- *Per què el pare no deixa portar el tortell a la nena?*

Resum:

- o Paraules clau:
 - Anell d'or
 - Tornar
 - Sra. Magdalena
 - Agrair o donar les gràcies.

Exemple: L'anell és d'or amb un robí, i el torna a la senyora Magdalena que es va posar molt contenta perquè era seu. Per donar-li les gràcies li regala un tortell gegant amb tres sorpreses.

8.6.4. Després de la lectura

Compartir o reflexionar: parlem del text

Quan ja s'ha acabat de llegir el text parlarem conjuntament sobre les estratègies que s'han utilitzat per comprendre el text i sobre el procés seguit per fer el resum.

Comprovació de l'assoliment del propòsit de lectura inicial

Sabem per què té aquest títol la lectura?

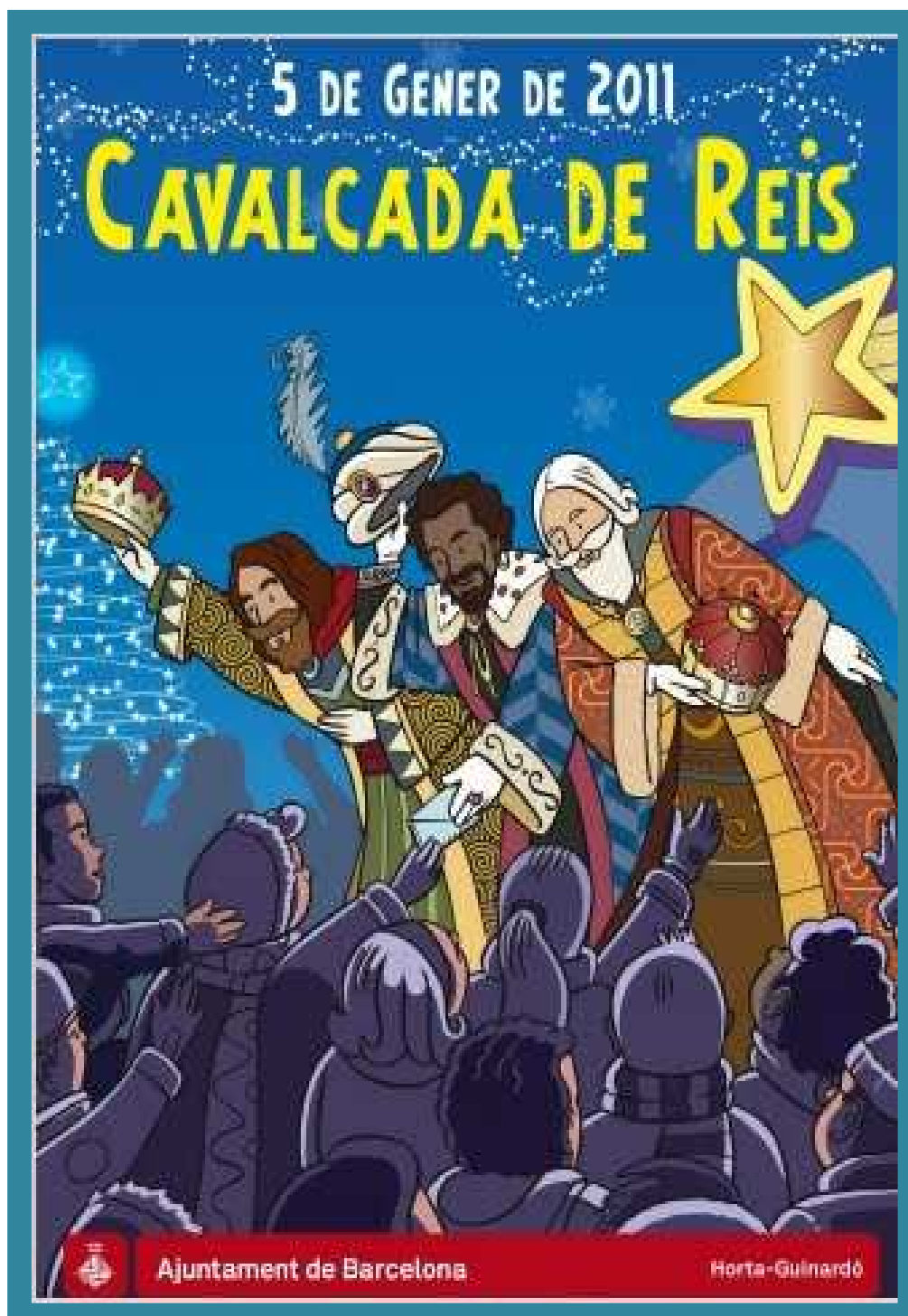
M: Ara, sabem ja què és un resum? Quins passos hem seguit per fer-lo? Quins procediments hem utilitzat?

8.7. AVALUACIÓ

Podem avaluar, per una banda, la participació dels alumnes en l'activitat de lectura col·lectiva, i per altra banda, la selecció de mots clau de cada paràgraf.

9. ANNEXOS

Annex 1

Annex 2

Creació d'expectatives.

ROSSINYOL

LLORO

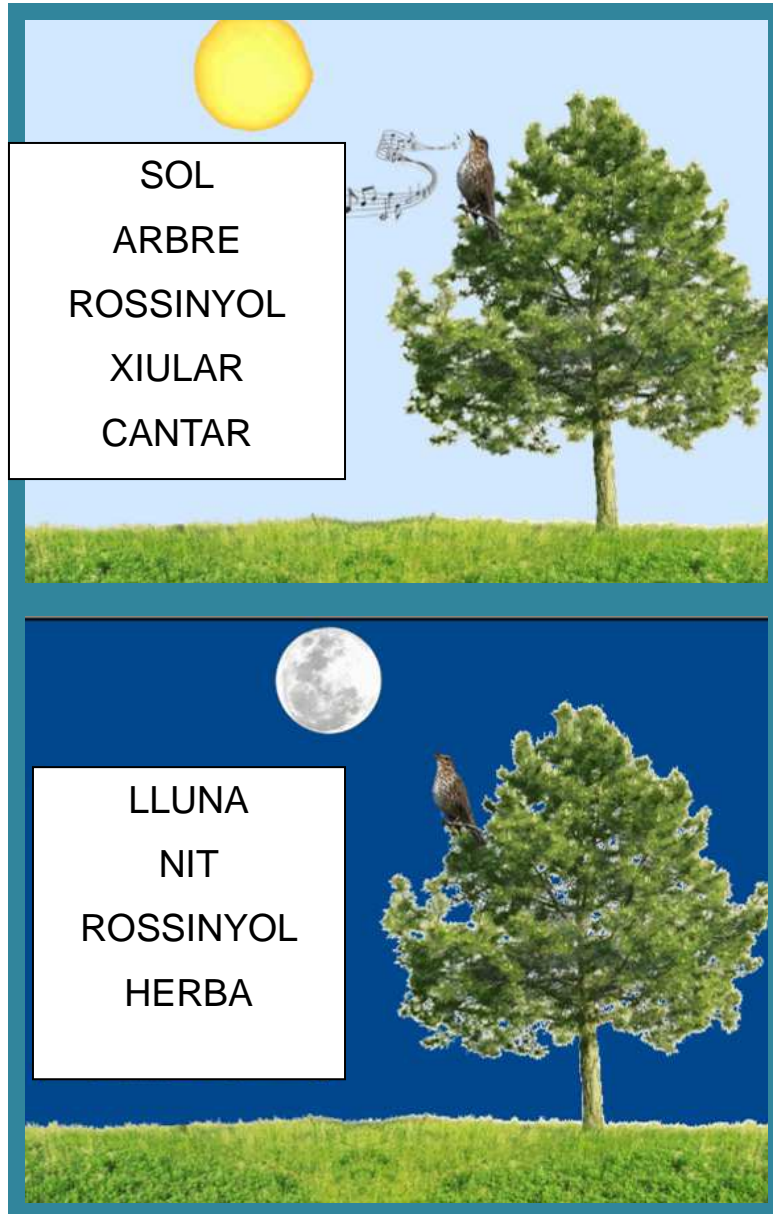

CANARI

PARDAL

Prediccions sobre el contingut a partir de les imatges.

Lectura individual del text.

EL ROSSINYOL

A DALT D' UN PI
HI HA UN ROSSINYOL
QUE SEMPRE ESTÀ
DE PANXA AL SOL.

QUAN ES FA FOSC
I EL SOL SE'N VA
EL ROSSINYOL
NO VOL CANTAR.

F.BOFILL, A.PUIG, F.SERRAT

EL TORTELL AQUÀTIC

El diumenge, per postres, m'agrada molt menjar tortell. D'aquells de pasta de brioix, ben farcit de massapà. Moltes vegades, abans de dinar, el pare em porta tot passejant fins a la pastisseria i em deixa triar el tortell que em fa més peça.

La senyora Magdalena, que té un nom tan adient per a la seva feina, ens l'embolica amb un paper d'un groc brillant i després el lliga amb una cinteta marró, perquè així faci de més bon portar.

– Pare, deixa-me'l dur a mi avui –vaig demanar aquell diumenge.

– No, que ets una eixelebrada i segur que et caurà.

⁷ Font: *Mega 2. Llengua i literatura. Llibre de lectura*. Editorial Vicens Vives. Educació Primària. Cicle inicial 1997.

Però, és clar, vaig aconseguir baixar riera avall, cap a casa, essent la portadora d'aquell paquet rodó ben fet, que contenia la dolçor de les postres i on s'amagava alguna sorpresa que hauríem de trobar quan ens el mengéssim.

Què hi devia haver? Un rei petit i rabassut amb mantell d'ermini? Una tortuga de closca boteruda? Un gall de cresta dreta? Tant de bo tingués jo la sort de trobar-me aquell objecte!

Amb la il·lusió, el pas se'm va fer més decidit i, sense adonar-me'n, brandava perillosament el tortell endavant i endarrere.

Un xap! inesperat em va fer sortir de les meves cavil·lacions. A la mà només hi tenia la cinta marró i el paquet groc navegava avall pel rec que aquells dies sempre portava aigua.

– Veus què has fet? –va cridar el pare, admirat que jo hagués estat capaç de superar els seus pronòstics.

Mentre ell tornava amunt a comprar un altre tortell, jo em vaig quedar quieta, sense saber què fer pel desastre que acabava de provocar. De seguida, però, em van venir ganes de seguir aquell insòlit vaixell aigües avall i saber així què se'n feia finalment. Era bonic veure aquell groc tan llampant empès pel corrent.

A més, no el volia abandonar fins a haver tret de les seves entranyes el tresor que contenia.

Va recórrer molts metres de rec abans no va naufragar. Un escull de sorra en va aturar la marxa lleugera i l'aigua el va cobrir. Llavors el vaig destapar i el vaig esventrar per buscar-hi la sorpresa. Un rei? Una tortuga? Un gall?... Un anell! Amb una pedra vermella entelada pel sucre.

La vaig polir i va brillar com un robí de veritat. Llàstima que em ballava massa a tots els dits.

No vaig poder-lo ensenyar als de casa fins havent dinat, quan vaig calcular que ja hauria desaparegut la mala lluna del pare.

– Però si sembla d'or! –va exclamar la mare mentre se l'emprovava. Ho era.

L'endemà mateix em van fer anar a la pastisseria a ensenyar a la senyora Magdalena la meva increïble troballa.

– El meu anell! –va dir quan el va veure–. Me'l vaig treure per ajudar a fer els tortells i ja el donava per perdut.

No es va acabar d'aclarir com havia anat a parar allà on jo l'havia trobat. Que si el depenent l'hi devia haver posat cregut que era quincalla, que si havia relliscat sobre la massa... tot eren suposicions.

Però la senyora Magdalena estava tan contenta que em va obsequiar amb un tortell gegant per al diumenge següent i em va assegurar que m'hi posaria no una, sinó tres sorpreses. Això sí, el pare no va voler ni sentir parlar de deixar-me'l portar a mi.

*Adaptació d'un conte d'Assumpció RIBAS.
Cavall Fort. Núm. 628.*

• 87 •

10. BIBLIOGRAFIA

Departament d'Ensenyament. *La lectura en un centre educatiu. Pla de lectura de centre* [en línia]. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 2013. 134 pàgines. <http://ensenyament.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/mografies/lectura/la_lectura_en_un_centre_educatiu.pdf> [Consulta: 20/04/16].

Departament d'Ensenyament. *Orientacions per a l'ensenyament-aprenentatge de la lectura i l'escriptura* [en línia]. Barcelona: Departament d'Ensenyament, 1999. 85 pàgines. <<http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0075/b1d78d69-311c-4d4f-9a5e-fcea21f4e3dc/apr-de-la-lect-i-lescriptura-v-actualitzada.pdf>> [Consulta: 20/04/16].

QUERALT, E. *Llegir, més enllà de les lletres: Interioritats de didàctica de la lectura*. Lleida: Pagès editors, 2012.